

Міжнародна допомога фізикам-переселенцям з Донбасу

За інформацією Міністерства соціальної політики України, кількість внутрішніх переселенців з Донецької і Луганської областей та Криму становить майже півтора мільйона осіб. Кількість людей, які були вимушені залишити свої домівки, вже можна порівняти з чисельністю населення такої країни як, наприклад, Естонія. Водночас кількість вищих навчальних закладів та академічних інститутів, переміщених на контрольовану Україною територію, налічує принаймні 25 організацій і перевищує відповідні показники наукової інфраструктури для тієї ж Естонії чи інших держав з мільйонним населенням. Цей факт свідчить про потужність освітньої та академічної мережі на Донбасі, більша частина якої опинилася в дуже скрутному становищі. Саме про це йшла мова в публікації «Вихід зі Сходу» (Exodus from the East), яка з'явилася 2 січня цього року в Science – одному з двох найпрестижніших наукових журналів світу.

Поява цієї публікації стала тим «спусковим гачком», який ініціював початок міжнародної кампанії на підтримку фізиків з Донбасу. У середині січня Українське фізичне товариство (УФТ) надіслало відповідний заклик до фізичних товариств Європи й Америки, у якому просило про надання допомоги вимушеним переселенцям у вигляді університетських підручників з фізики, наукових журналів, лабораторного обладнання, зокрема вживаного, спільних дослідницьких проектів тощо. Першим на цей заклик відгукнулося Італійське фізичне товариство, яке надало УФТ грошову допомогу в розмірі 3 тис. євро. Майже дві третини цієї суми витрачено на закупівлю комп'ютерного обладнання для Донецького національного університету (ДонНУ) у Вінниці, завдяки чому там створено сучасний комп'ютерний клас.

Його урочисте відкриття відбулося за участю президента Українського фізичного товариства, заступника міністра освіти і науки України М. Стріхи, який також прочитав дві наукові лекції для студентів і викладачів ДонНУ. Він привітав університет з видатною нагородою «За свободу», яку заклад отримав у польському Вроцлаві від Атлантичної Ради, позаурядової, неприбуткової громадської організації.

Наступна акція УФТ у рамках італійської допомоги передбачатиме придбання для переміщених університетів Донбасу 6-томного сучасного університетського курсу фізики українською мовою, виданого нещодавно в Одесі за редакцією професора В. Сминтини.

Найбільш масштабну співпрацю з УФТ запропонувало Американське фізичне товариство (АФТ). Основним ініціатором і рушійною силою цього співробітництва став відомий американський фізик українського походження, іноземний член НАН України Ю. Гамота. Відносини УФТ і АФТ мають довгу історію, яка розпочалася ще 24 роки тому, коли американське товариство

запустило масштабну «Програму екстреної допомоги» (Emergency Aid Program) з метою допомоги вченим з колишнього Радянського Союзу.

Тож цього року, коли питання міжнародної допомоги українським науковцям знову гостро стало на порядку денному, було створено робочу українсько-американську групу з американських колег, що виїхали до США зі Східної України і вже добре вкоренилися, та переселенців з Донбасу (ел. адреса групи ukrphysicssos@ukr.net). Були сформульовані основні потреби й плани щодо їх реалізації. На цей час усі українські фізики з Донбасу мають змогу безкоштовно стати членами АФТ, чим уже скористалися близько десяти осіб. У процесі обговорення – такі напрями спільних дій, як підготовка та подання спільних проектів, спрямованих на реформування науки і вищої освіти в Україні; розвиток інноваційної діяльності; організація та проведення вебінарів, семінарів через Інтернет, онлайн лекційних курсів, безкоштовного доступу до журналів Американського фізичного товариства тощо.

Окрім АФТ, про необхідність екстреної підтримки фізиків-переселенців з Донбасу заявила і незалежна некомерційна організація CRDF Global, мета якої – сприяння розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва за допомогою грантів, технічних ресурсів, навчання та різноманітних послуг. У червні цього року організація створила спеціальний Фонд підтримки українських учених і підприємців, одним з основних завдань якого є допомога науковцям з Донбасу (*Білоголовський М. Міжнародна допомога фізикам-переселенцям з Донбасу // Світ (<http://g.ua/Df76>). – 2015. – № 27–28 (липень). С. 1–2).*